

Araştırma Makalesi/ Research Article

EĞİTİMDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM: MOBİL ÖĞRENMENİN MENTAL İYİ OLUŞ DÜZEYİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

DIGITAL TRANSFORMATION IN EDUCATION: AN EVALUATION OF MOBILE LEARNING AT MENTAL WELL-BEING LEVEL

Murat TOPALOĞLU*

*Geliş Tarihi: 06.12.2018
(Received)*

*Kabul Tarihi: 14.01.2020
(Accepted)*

ÖZ: Mobil cihazlar yaygınlaştıkça eğitimdeki kullanım alanı da genişlemektedir. Mobil teknolojiler ile her zaman her yerde kesintisiz ve esnek bir öğrenme olanağı sunulabilmesinin de bu duruma pozitif yönde katkısı olduğu söylenebilir. Bu nedenlerden dolayı günümüz ve gelecekte en önemli öğrenme modelinin de “Mobil Öğrenme” olduğu söylenebilir. Bu öğrenme modelindeki hedef, bireyleri geleceğe uygun şekilde hazırlamaktır. Bireylerin yaratıcılık ve özgün olma özelliklerinin gelişimi ile eğitim ve öğretim sisteminin değişen iş ve yaşam koşullarına uygun bireyler yetiştirebilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bunların yanı sıra bireylerin mobil teknolojileri kullanırken psikolojik ve öznel iyi oluşunu kapsayan mental iyi oluş düzeyleri ile ilgilenilmesi de gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı geleneksel öğrenme yöntemlerinin yanı sıra mobil öğrenme temelli eğitim modeli kullanılarak öğrenim görmekte olan öğrencilerin mobil öğrenmeye ilişkin tutumları ile bu tutumlarla ilişkili olabilecek mental iyi oluş düzeyi arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemektir. Çalışma da betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak özel bir üniversite de öğrenim görmekte olan 151 öğrenci üzerinde araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Bilgi Toplama Formu, M-Öğrenme Tutum Ölçeği ile Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mobil öğrenme, mental iyi oluş, dijital dönüşüm, teknoloji.

ABSTRACT: As mobile devices become more widespread, their use in educational so expands. It can be stated that mobile technologies provide uninterrupted and a flexible learning environment every where and every time, which contributes positively to this process. For these reasons, it is also possible to say that “Mobile Learning” is one of the most important learning models today and in the future. The goal in this learning model is to prepare young people suitably for the future. It has become apperant that with the development of individuals’ characteristics of being creative and original, the necessity to raise individuals who are adaptable to changing work and living conditions in the education and learning system. In addition to this, it is also necessary to pay attention to the mental well-being levels of the individuals which also covers psychological and subjective well-being while using mobile technologies. Along with traditional learning methods, the aim of this study is to find out about the attitudes of the students involved in mobile learning based education model relatedto mobile learning and whether there is a possible relationship

* Doç. Dr., Trakya Üniversitesi, murattopaloglu@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4725-9143.

between these attitudes and mental well-being levels. Descriptive method was used in the study. In accordance with the aim of the study, it was conducted on 151 students studying at a university. Information Collection Form, M-Learning Attitude Scale and Warwick-Edinburgh Mental Well-Being Scale were also used in the study.

Key Words: Mobile learning, mental well-being, digital transformation, technology.

1. GİRİŞ

Mobil öğrenme; mekândan ve zamandan bağımsız, bir yere değil de işe odaklanmayı seven, yaparak ve görerek öğrenme arzusunda olan bireyler için her zaman ve her yerde kesintisiz öğrenme deneyimi sunar.

Vinci vd. (2007) göre, bilgisayar teknolojisi özellikle de eğitim alanında çok daha önemli hale gelmeye başlamıştır. Bireylerin çevresiyle interaktif bir şekilde etkileşime geçmesi sağlanarak kapasitesinin farkında olması sağlanır.

Mobil öğrenmenin faydalarından bahsedecek olursak;

- Bireylerin araştırma, keşfetme ve analiz etme sorumluluklarını geliştirerek öğrenme sürecini kolaylaştırır.

- Gerçek ve sanal ortamlar arasındaki etkileşimi artırır.

- Bireysel öğrenmeye katkı sağlar.

- Herhangi bir hiyerarşik engel olmaksızın kişilerarası ilişkilere katkı sağlar.

Mobil cihazların taşınabilirliği, kişiselleştirilmesi ve ulaşılabilirliği, bireyler için zamansız ve mekânsız öğrenme becerisini geliştirme olanağı sunmaktadır. Bu nedenle geleceğimizi şekillendirecek olan mobil öğrenme eğitimde önemli bir paya sahip olacaktır (Ağca & Balcı, 2013). Öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak için fırsatlar sunan mobil öğrenme, teknolojinin çok çabuk eskidiği günümüzde çalışanlar için kendilerini geliştirme olanağı sunmaktadır (Sarı, 2014).

Teknolojinin hızla geliştiği dünyada çoğu zaman verilen bilgilerin yetersiz kalması, yaşam boyu öğrenme becerilerinin kazanılmasını zorunlu hale getirmiştir. Teknolojinin hızlı gelişimi eğitim programlarını etkilemiş, bireylerin araştırmasını, sorgulamasını, merak etmesini ve keşfetmesini zorunlu kılmıştır. Bireyin öğrenme sürecinde etkin rol üstlenmesi, öğrenmeye karşı olan sorumluluğunu artırmıştır. Aynı zamanda bu durum bireyde öğrenmeye karşı merak ve istek uyandırmıştır. Bireyin öğrenme sürecinde gün geçtikçe değişen ve artan bilgiyi alabilmesi, düzenleyebilmesi ve kendi öğrenme sistemine uygun duruma getirebilmesi gereklidir. Günümüzde eğitim anlayışı, bireysel öğrenmenin farkında olan ve herhangi bir ortama bağlı kalmadan öğrenebilen bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Öğrenmede temel olan bireyin etkili öğrenme gerçekleştirmesidir. Bunun için de bireyin öğrenme özelliklerini tanıması, öğrenirken faydalandığı stratejileri bilmesi, seçmesi ve kullanabilmesi yani öğrenmeyi öğrenmesi

gerekmektedir. Öğrenmeyi öğrenme, bireyin öğrenme ile ilgili sorumluluğunu taşıması ve buna yönelik etkinlikleri gerçekleştirebilmesidir.

Bower ve Hillgard (1981) öğrenmeyi; doğuştan getirilen davranışları, eğilimleri, olgunlaşmayı ve organizmada yorgunluk, ilaç gibi etkilerle meydana gelebilen geçici durumları kapsamayan bir davranış değiştirme süreci olarak tanımlamaktadır.

Öğrenme, davranışlarda meydana gelen sürdürülebilir ve kalıcı değişiklikler sürecidir. Öğrenme stilleri bu süreci doğrudan etkilemektedir. Buna bağlı olarak öğrenme stilleri, bireylerin öğrenme süreçlerini etkin bir şekilde kullanmalarını ve öğrenme süreçlerinin özelliklerine göre düzenlemelerine olanak sağlar. Bu bağlamda, bireyin sahip olduğu öğrenme süreci ile öğrenme stiline birbiriyle ilişkili olduğu söylenebilir.

Gregorc (1979) öğrenme stilini, “bireyin içinde bulunduğu çevreden nasıl öğrendiğine ve çevreye nasıl uyum sağladığına işaret eden ayırt edici davranışlar” olarak açıklamıştır. Bireyin zihinsel işleyişi ve dünya ile ilişkisi hakkında ipuçları veren, ayırt edici ve gözlenebilen davranışlar öğrenme stillerini oluşturmaktadır. Buna göre öğrenme stilini, bireyin çevresiyle etkileşimi ile oluşan davranış değiştirme sürecinde kendi özelliklerine uygun bir yol izlemesi belirlemektedir.

Öğrenme stili, bireyin doğuşundan itibaren başlayan ve çevre ile etkileşimi sonucunda meydana getirdiği, öğrenmeye yönelik eğilimlerini ya da tercilerini gösteren özelliklerdir. Bireylerin öğrenirken izlediği yollar, öğrenme sürecinde oluşturdukları yöntemlerdir. Bu yöntemler de kişiye özgüdür. Bireysel farklılıkların ortaya çıkardığı öğrenme stilleri kavramı, bireysel farklılıklara önem vermekle eğitim kalitesinin arttığı anlaşılmaktadır ve bu da araştırmacıların ilgisini çekmektedir.

Öğrenme stillerine uygun bir öğretim vermek, bireylerin sadece akademik başarılarının artmasını değil, bunun yanında kendilerinden farklı bireylere karşı hoşgörü geliştirme, daha disiplinli olma, öğretime karşı olumlu tutum geliştirme gibi durumlarda da artış sağlamaktadır.

Bireyin öğrenme stiline uygun bir ortamda eğitim görüyor olması, onun verimliliğini artırır. Ancak kendi öğrenme stiline uygun olmayan bir ortamda eğitim görüyor olması, kendine olan güvenini kaybettirebilir bu da başarısız olmasına neden olabilir. Bunlara bağlı olarak, bireyin sahip olduğu öğrenme stilini biliyor olması ve öğretme-öğrenme ortamlarının, bireyin öğrenme stillerine uygun biçimde hazırlanması oldukça önem taşımaktadır.

Bireylerin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yapılar, araçlar ve sistemlerin geliştirilmesi, teknoloji sürecidir (Kenar, 2012). Günümüz çağını yakalayabilmek için bireylerin teknoloji okuryazarı olarak yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu beceriyi

edinen bir birey teknolojinin ne olduğunu, nasıl şekillendiğini ve toplumu nasıl etkilediğini bilmektedir. Bilgi teknolojisi okuryazarı bir birey yaşamı boyunca sorunların çözümünde bilimsel yöntemleri kullanmaktadır. Bunun sonucunda ise toplum ve çevre arasındaki etkileşimi daha iyi anlayıp yorumlayabilir ve bilimsel bir bakış açısına sahip olur (Kenar, 2012).

Teknolojik gelişmelere bağlı olarak mobil cihazlar son on yıl içinde görülmemiş bir oranda yayılmış ve küresel nüfusun % 95'i bir mobil hücresel ağ kapsamında yaşamaktadır (ITU, 2016). Cihaz sahipliği, birden fazla mobil cihaza sahip yetişkinlerin sayısının artması ile gelişmiştir (Statista, 2016).

Buna bağlı olarak gelişen mobil öğrenme, bir mobil cihazın kullanımını içeren öğrenmeyi ifade eden bir terimdir (Crompton, 2013). Bu tanım, sınırlarını aşmış öğrenmenin, zaman, özneler, insanlar ve teknolojiler arasında gerçekleşmesi nedeniyle, mobil cihazlarla öğrenmenin eğitimsel faydalarına bir bakış sağlar (Laurillard, 2007; Traxler, 2010).

Mobil öğrenmenin; bireyin sosyal etkileşimine, çevresiyle etkili iletişim kurarak yaşam kalitesini arttırmasına da katkı sağlayacağı söylenebilir. Bu durumun da mental iyi oluş ile yakından ilgili olduğu söylenebilir.

Mental iyi oluş; bireylerin yeteneklerinin farkında olması, yaşamları boyunca oluşabilecek stresin üstesinden gelmelerini sağlama, çalışma hayatında üretken ve faydalı olabilmesini ve yetenekleri doğrultusunda kendini geliştirerek topluma katkı sağlama olarak tanımlanabilir. Yapılan araştırmalarda mental iyi oluş düzeyi yüksek olan bireylerin fiziksel ve psikolojik sağlıklarının diğer bireylerden daha iyi ve yaşam kalitelerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (Keldal, 2015). Bu araştırmanın amacı geleneksel öğrenme yöntemlerinin yanı sıra mobil öğrenme temelli eğitim modeli kullanılarak öğrenim görmekte olan öğrencilerin mobil öğrenmeye ilişkin tutumları ile bu tutumlarla ilişkili olabilecek mental iyi oluş düzeyi arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemektir.

2. ALANYAZIN TARAMASI

Coffin ve Lyle (2015) yaptıkları çalışmada akademik amaçlı mobil cihazların kullanımına ilişkin; bireyler arasında, mobil cihazların akademik başarının arttırılmasındaki öneminin giderek arttığını, ayrıca mobil cihazların kullanımı ile akademik amaçlı bir dizi önemli ve bilgilendirici bulguların ortaya çıktığını ileri sürmüşlerdir.

Crompton ve Burke (2018) çalışmalarında mobil cihaz sahipliğinin, birden fazla mobil cihaza sahip yetişkinlerin artması ile patladığını ve mobil cihaz kullanıcılarının üniversite katılımcılarının tipik yaşı olan 18-29 yaşları arasında olduğunu söylemiştir. Önemli bulgular, çalışmaların çoğunun mobil öğrenmenin öğrenci başarısı üzerindeki etkisine odaklanmıştır. Dil eğitimi en çok araştırılan

konular arasındadır. Bulgular, % 74'ünün lisans öğrencileriyle ve %54'ünün resmi bir eğitim ortamında gerçekleştiğini ortaya koymuştur. Yükseköğretimde, mobil öğrenme ile sınıf ötesinde öğrenme olanaklarını genişletmek için fırsatların dikkate alınmasını teşvik ettiği belirtilmiştir.

Al-Emran vd. (2018) çalışmalarında 2006'dan 2018'e kadar 87 araştırma makalesinin kapsamlı bir analizini yapmayı amaçlayan mobil öğrenme ile ilgili teknoloji kabul modeli çalışmalarını sistematik olarak gözden geçirip sentezlemektedir. Çalışmadaki ana bulgular, M-öğrenme ile ilgili teknoloji kabul modeli çalışmalarının çoğunun, teknoloji kabul modelini dış değişkenlerle genişletmeye odaklandığını, ardından modeli diğer teoriler / modellerden gelen faktörler ile genişleten çalışmaların izlediği yer almaktadır. İncelenen tüm çalışmalar arasında sıkça ele alınan temel araştırma problemi, M-öğrenmenin öğrenciler arasında kabul edilebilirlik düzeyinin incelenmesidir.

Hamidi ve Chavoshi (2018) çalışmalarında üniversitelerde mobil öğrenmenin benimsenme düzeyini incelemişlerdir. E-öğrenme modeli olarak mobil öğrenme, mobil teknolojileri kullanarak bilgi, beceri ve tutumların edinilmesi anlamına gelir. Çalışma, "Eğitimde cep telefonu kullanımının etkisi nedir?" araştırması ile eğitim içinde mobil öğrenme yaklaşımlarını ve teorilerini incelemektedir. Çalışma, öğrenciler tarafından oluşturulan eğitim bilgi sisteminin benimsenmesi ve uygulanması için gerekli olan temel faktörleri değerlendirmeyi amaçlamıştır. Çalışma sonucunda, mobil öğrenmenin, eğitim ortamlarında ve kullanım kültüründe gelişim için umut verici eğitim teknolojisi olduğu vurgulanmıştır.

Al-Hunaiyyan vd. (2018) çalışmasının amacı öğrencilerin ve öğretmenlerin öğrenmede mobil cihazların kullanımına yönelik algılarını araştırmak ve uygulanmasını etkileyen zorlukları anlamaktır. Bu çalışma, 623 öğrenci üzerinde yapılan anket çalışmasının sonuçlarını ve mobil öğrenme kullanımının etkililiğine ilişkin algılarını ve görüşlerini anlamak için Kuveyt'teki kurumlardan 132 öğretim üyesinin görüşlerini kapsamaktadır. Çalışmanın bulguları öğrencilerin ve öğretmenlerin, mobil cihazlara ve uygulamalarına aşina olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, öğrencilerin ve öğretmenlerin M-öğrenme konusunda olumlu algılara sahip olduklarını ve video tabanlı sosyal medya uygulamalarının yaygın olarak kullanıldığını belirtmiştir. Bununla birlikte, çalışma, M-öğrenme uygulamasına engel teşkil edebilecek bazı sosyal ve kültürel sorunları bildirmektedir.

Altuntaş (2017) çalışmasında mobil öğrenme uygulamalarının tercih edilmesini ve kullanılmasını etkileyen faktörleri Y kuşağı açısından incelemiştir. Sonuç olarak, tatmin karlılığın M-öğrenme ortamının kullanılmaya devam etme niyetini doğrudan etkilediği tespit edilmiştir.

Zengin vd. (2018) çalışmalarında Türkiye’de, eğitimde mobil öğrenme üzerine yapılan çalışmaların incelenmesi ve bu konudaki bir tür eğilimin ortaya konmasıdır. Mobil öğrenme, m-öğrenme, mobil learning ve m-learning anahtar kelimeleri kullanılarak, akademik veri tabanları incelenmiş ve sonuçları paylaşılmıştır.

Dünya da üniversiteler; telefon, tablet vb. mobil teknolojiler yardımıyla, bireyler ile iletişime geçerek öğrenci notları, kayıt işlemleri, ders notları öğretimsel görevleri gerçekleştirmek için mobil öğrenme uygulamalarını kullanmaktadır (Keskin, 2010). Artık günümüzde bireyler dijital teknolojiyle yaşamakta ve yetişmektedirler.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve veri analizine dair bilgiler verilmiştir.

3.1. Problem Cümlesi

Öğrencilerin mobil öğrenmeye ilişkin tutumları ile bu tutumlarla ilişkili olabilecek mental iyi oluş düzeyi arasında bir ilişki var mıdır? Bu çalışmanın amacı; teknoloji ile iç içe olan neslin mobil öğrenme temelli eğitim sürecinde mobil öğrenmeye ilişkin tutumları ile mental iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

3.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmadaki veriler; 2017-2018 eğitim öğretim dönemi özel bir üniversitenin farklı fakültelerinde eğitim gören 151 öğrenci ile elde edilmiştir. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyet dağılımları; 9 erkek öğrenci (% 6), 142 kız öğrenci (% 94); yaş dağılımları; 17-20 yaş 124 kişi (% 82.1), 21-24 yaş 25 kişi (%16.6), 25-28 yaş 2 kişi (% 1.3) şeklindedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma da yaş, cinsiyet, kişisel bir bilgisayara ve üçüncü nesil teknolojik cihazlara sahip olma şeklinde betimleyici sorular ile Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği ve Mobil Öğrenme Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

3.3.1. Mobil Öğrenme Ölçeği:

Öğrencilerin mobil öğrenmeye ilişkin tutumlarının tespit edilmesine yönelik hazırlanmıştır (Çelik, 2013). 21 maddeden oluşan ölçek; M-öğrenmenin avantajları, m-öğrenmede sınırlılıklar, m-öğrenmede kullanışlılık ve m-öğrenmede özgürlük şeklinde dört faktör içermektedir. Ölçeğin bu araştırma kapsamında yer alan çalışma grubuna uygulanması sonucunda iç tutarlılık katsayısı 0.92 olarak bulunmuştur.

3.3.2. Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği:

Tennant vd. (2007) tarafından İngiltere’de yaşayan bireylerin mental iyi oluş düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. WEMİÖÖ 14 maddeden oluşmaktadır ve psikolojik iyi oluş ile öznel iyi oluşu kapsayarak bireylerin pozitif mental sağlıklarıyla ilgilenmektedir. Ölçeğin bu araştırma kapsamında yer alan çalışma grubuna uygulanması sonucunda iç tutarlılık katsayısı 0.96 olarak bulunmuştur.

3.4. Veri Analizi

Verilerin analizinde SPSS 20 paket programı kullanılmıştır. Betimleyici değişkenler için frekans ve yüzdelik analizleri yapılmıştır. Gruplar arası farklılıkları belirlemek için de One-Way Anova, Independent Sample T-Test, Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Betimleyici değişkenlere ilişkin frekans ve yüzdelik analizine bakıldığında araştırmaya katılan katılımcıların %94’nün kız (142 kişi), %6’sının erkek (9 kişi); %98,7 oranında üçüncü nesil teknolojik cihaza sahip olduğu; % 82,1 oranında (124 kişi) en fazla 17-20 yaş aralığında katılımcının, %1,3 oranında (2 kişi) en az 25-28 yaş aralığında katılımcının olduğu görülmektedir. Betimsel değişkenlere ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımları Tablo 1’de verildiği gibidir.

Tablo 1. Betimsel Değişkenlere İlişkin Frekans ve Yüzdelik Dağılımları

Değişkenler		N	P
Cinsiyet	Kız	142	% 94
	Erkek	9	% 6
Üçüncü Nesil Teknolojik Cihazlara Sahip Olma Durumu (ipad, ipod, Akıllı Telefon vb.)	Evet	149	% 98.7
	Hayır	2	% 1.3
Yaş	17-20 yaş	124	% 82.1
	21-24 yaş	25	% 16.6
	25-28 yaş	2	% 1.3
	29 yaş ve üzeri	0	---

Tablo 2’de mobil öğrenme tutum ölçeği toplam puanları normal dağılım gösterirken; mental iyi oluş düzeyi toplam puanları normal dağılım göstermemektedir.

Tablo 2. Mobil Öğrenme Tutum Ölçeği & Mental İyi Oluş Düzeyi Normallik Testi

	Kolmogorov-Smirnov		
	F	df	Sig.
Mobil Öğrenme Tutum Ölçeği	.068	151	.085
Mental İyi Oluş Düzeyi Ölçeği	.145	151	.000*

Bu nedenle; verilerin analizinde mobil öğrenme tutum ölçeğine ilişkin parametrik testler kullanılırken, mental iyi oluş düzeyine ilişkin ise non-parametrik testler kullanılmıştır.

Tablo 3.a.'da görüldüğü gibi, mobil öğrenme tutumlarına ilişkin görüşler, üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($F_{(mobil\ öğrenme)} = .084, p > 0.05$).

Tablo 3.a. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre, Mobil Öğrenme Tutum Ölçeğine İlişkin T-testi Analiz Sonuçları

	Cinsiyet (N)	X	T	P
Mobil Öğrenme Tutum Ölçeği	Kız (142)	53.11	.084	.839
	Erkek (9)	54.30		

Tablo 3.b. ye göre mental iyi oluş düzeyine ilişkin görüşler, cinsiyete göre farklılaşmamaktadır (Mann-Whitney U $(mental\ iyi\ oluş) = 625.00, p > 0.05$).

Tablo 3.b. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre, Mental İyi Oluş Düzeyine İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyet		N	Sıra Ort.	Mann-Whitney U	P
Mental İyi Oluş Düzeyi	Kız	142	77.56	625.00	.912
	Erkek	9	75.90		

Tablo 4.a. da görüldüğü gibi, üniversite öğrencilerinin mobil öğrenme tutumları toplam puanları ile üçüncü nesil teknolojik cihazlara sahip olma durumu arasında anlamlı bir fark görülmektedir ($F_{(mobil\ öğrenme)} = .178, p < 0.05$).

Tablo 4.a. Üniversite Öğrencilerinin Üçüncü Nesil Teknolojik Cihazlara Sahip Olma Durumuna Göre, Mobil Öğrenme Tutum Ölçeği T-testi Analiz Sonuçları

	N	X	F	P
Mobil Öğrenme Tutum Ölçeği	Evet	149	53.69	.178
	Hayır	2	94.50	

Tablo 4.b. ye göre mental iyi oluş düzeyine ilişkin görüşler, Üçüncü Nesil Teknolojik Cihazlara Sahip Olma Durumuna göre farklılaşmamaktadır (Mann-Whitney U $(mental\ iyi\ oluş) = 147.50, p > 0.05$).

Tablo 4.b. Üniversite Öğrencilerinin Üçüncü Nesil Teknolojik Cihazlara Sahip Olma Durumuna Göre, Mental İyi Oluş Düzeyine İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

		N	Sıra Ort.	Mann-Whitney U	P
Mental İyi Oluş Düzeyi	Evet	149	76.75	147.50	.980
	Hayır	2			

Tablo 5.a/b'ye göre; üniversite öğrencilerinin yaş gruplarına göre mobil öğrenme tutum ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($F_{(mobil\ öğrenme)} = .720, p > 0.05$).

Tablo 5.a. Üniversite Öğrencilerinin Yaşlarına Göre, Mobil Öğrenme Tutumlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Yaş	N	X	Ss
Mobil Öğrenme Tutum Ölçeği	17-20	124	53.57	17.40
	21-24	25	57.88	14.58
	25-28	2	50.00	32.52
	29+	---	---	---
		151	54.23	17.10

Tablo 5.b. Gruplara İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

		Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
Mobil Öğrenme Tutum Ölçeği	Gruplar arası	2	422.43	211.21	.720	.4
	Gruplar içi	149	43440.98	293.50		89
	Genel	151	43863.41			

Tablo 6'ya göre; üniversite öğrencilerinin yaş gruplarına göre mental iyi oluş düzeyi puanları arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($\chi^2=1.29$, $p>0.05$).

Tablo 6. Üniversite Öğrencilerinin Yaşlarına Göre, Mental İyi Oluş Düzeyi Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Yaş	Yaş	N	Sıra Ort.	Ki-Kare	P
Mental İyi Oluş Düzeyi	17-20	124	75.40	1.29	.525
	21-24	25	76.22		
	25-28	2	110.75		
	29+	---	---		
	Toplam	151			

Tablo 7'ye göre, üniversite öğrencilerinin mental iyi oluş düzeyleri ile mobil öğrenme tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır ($p<0.05$). Değişkenler arasında ters yönlü negatif bir korelasyon vardır ($r = .166$). M-Öğrenmeye ilişkin tutum puanları arttıkça mental iyi oluş düzeyine ilişkin puanlar azalmaktadır.

Tablo 7. Mobil Öğrenme İle Mental İyi Oluş Düzeyi Arasındaki Basit Korelasyon Analizi Sonuçları

		Mental İyi Oluş Düzeyi	Mobil Öğrenme Tutumları
Mobil Öğrenme Tutumları	Pearson Corr.	1	-.166
	P	---	,041*
	N	151	151
Mental İyi Oluş Düzeyi	Pearson Corr.	-.166	1
	P	,041*	---
	N	151	151

Tablo 8'e göre; "M-Öğrenmenin fazla okuma ve yazma gerektiren derslere uygun olmadığını düşünüyorum.", "İnternette gelebilecek potansiyel tehlikeler nedeniyle (virüslü dosyalar vb.) M-öğrenme ortamının güvensiz olduğunu düşünürüm.", "Mobil araçları düzenli şarj etmek gerektiğinden M-öğrenme ortamında kullanmaya uygun olmadığını düşünüyorum." maddeleri mobil öğrenmenin sınırlılıkları/dezavantajları olduğundan bu maddelerin aritmetik ortalamalarının yüksek olması; bireyin psikolojik iyi oluş haline ilişkin "Kendimi rahatlamış hissediyorum.", "Kendimi diğer insanlara yakın hissediyorum.", "Neşeli hissediyorum." maddelerinin mental iyi oluş düzeyi ölçeğinin diğer maddeleri arasında en düşük aritmetik ortalamaya sahip olmasıyla ilişkilendirilebilir.

Tablo 8. Mobil Öğrenme İle Mental İyi Oluş Düzeyine İlişkin Maddelerin Karşılaştırılması

	Mobil Öğrenmeye İlişkin <u>En Yüksek</u> Aritmetik Ortalamaya Sahip Maddeler	X
Mobil Öğrenme Tutumları	M-Öğrenmenin fazla okuma ve yazma gerektiren derslere uygun olmadığını düşünüyorum.	3.35
	İnternette gelebilecek potansiyel tehlikeler nedeniyle (virüslü dosyalar vb.) M-öğrenme ortamının güvensiz olduğunu düşünürüm.	3.17
	Mobil araçları düzenli şarj etmek gerektiğinden M-öğrenme ortamında kullanmaya uygun olmadığını düşünüyorum.	3.11
	Mental İyi Oluş Düzeyine İlişkin <u>En Düşük</u> Aritmetik Ortalamaya Sahip Maddeler	X
Mental İyi Oluş Düzeyi	Kendimi rahatlamış hissediyorum.	3.27
	Kendimi diğer insanlara yakın hissediyorum.	3.61
	Neşeli hissediyorum.	3.65

M-Öğrenmeyi kullanan bireyler m-öğrenmeye ilişkin dezavantajlarla ne kadar sıklıkla karşılaşırlarsa mental iyi oluş düzeyleri de o oranda negatif yönde etkilenmektedir. Dolayısıyla mobil öğrenmeye ilişkin sınırlılıklar/dezavantajlar ne kadar azaltılabilirse mental iyi oluş düzeyinin de o kadar yüksek olacağı söylenebilir.

5. SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Teknolojik değişimler, getirmiş oldukları olanaklarla birlikte, yeni eğitim gereksinimleri ortaya çıkmakta ve eğitim uygulamalarına yeni olanaklar sunulmaktadır (Çelik & Kahyaoğlu, 2007).

Mobil öğrenme esnek eğitim ve öğrenim fırsatları sunarak yeni öğrenme modelleri ortaya çıkarmaktadır (Bozkurt, 2015). Bu sayede de mobil öğrenme (m-öğrenme) uygulamaları günümüz eğitim anlayışında yerini almıştır (Bozkurt, 2015). Üçüncü nesil teknolojik araçların ortaya çıkması aynı zamanda m-

öğrenmenin de ortaya çıkmasına ve sıklıkla kullanılmaya başlaması sonucunu doğurmuştur.

Eğitime olan talebin ve bilgi miktarının günden güne hızlı bir şekilde artması akıllı telefon, tablet pc, ipad, ipod vb. teknolojik araçların ve internetin eğitim ortamlarında sıklıkla kullanılmasının en büyük sebeplerinden bir kaçını oluşturmaktadır (Özdamlı&Uzunboylu, 2008). Mobil teknolojilere erişimin kolay olması ve taşınabilirlik özelliği ile öğrenme fırsatları sınıf dışına çıkmayı başarmıştır (Saran vd., 2009). Bununla birlikte mobil öğrenmenin mekândan ve zamandan bağımsız olması ve her yerde kesintisiz öğrenme deneyimi sunması bakımından da sıklıkla tercih edilebilmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %98.7'si üçüncü nesil teknolojik bir cihaza sahiptir. Mobil öğrenme tutumlarına ilişkin görüşler ele alındığında öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı fark bulunmuştur. Fakat mental iyi oluş düzeyine ilişkin görüşler cinsiyete göre anlamlı fark içermemektedir. Üniversite öğrencilerinin mobil bilgi düzeyi üçüncü nesil teknolojik cihazlara sahip olma durumunu olumlu yönde etkilemektedir. Mental iyi oluş düzeyi ile üçüncü nesil teknolojik cihazlara sahip olma durumu arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Yani bireylerin yeteneklerini bilmesi, çalışma hayatında üretken olması ve kendini geliştirmesi açısından sahip olduğu mobil cihazı verimli kullanmadığı sonucuna varılmaktadır. Araştırmada m-öğrenmeye ilişkin tutum puanları arttığında, mental iyi oluş düzeyine ilişkin puanlar azalmaktadır. Bu bireylerin mobil öğrenme için kullandığı cihazı, kişisel gelişimi ve yaratıcılığı için kullanmadığını ifade etmektedir.

Mobil öğrenme açısından öğrenciler “fazla okuma ve yazma gerektiren derslere m-öğrenmenin uygun olmadığını”, “internetin potansiyel tehlikelerinden korktuklarından m-öğrenmenin güvensiz olduğu”, “mobil cihazların şarj gerektirmesi nedeniyle m-öğrenmenin verimsiz olduğu” görüşlerini kabul etmiş ve bunlar dezavantajları ortaya çıkarmıştır. Mental açıdan bakıldığında öğrencilerin “kendini iyi hissetmesi”, “diğer insanlara yakın hissetmesi”, “neşeli hissetmesi” maddeleri en düşük ortalamaya sahip olarak mobil öğrenme için olumsuz anlam ifade etmektedir.

Ek olarak m-öğrenmeyi kullanan bireyler dezavantajlarla hangi sıklıkta karşılaşılırsa mental iyi oluş düzeyleri de o oranda negatif yönde etkilenmektedir. M-öğrenmeye ilişkin sınırlılıklar/dezavantajlar ne kadar azaltılırsa mental iyi oluş düzeyinin de o kadar yüksek olacağı söylenebilir.

Yurt içinde ve yurt dışında yapılan pek çok araştırmada mobil teknolojilerin eğitim amaçlı kullanılmasının bireylerin akademik gelişimlerinin yanı sıra öğrenme ve öğretme faaliyetlerinde yarar sağladığı ortaya koyulmuştur. Teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte teknoloji anlamında okuryazar, iletişim konusunda interaktif

dünyanın temellerinin atılmasının sebebi, teknoloji becerilerini yaratıcı bir şekilde kullanan, günümüz bireylerinin eğitim öğretim faaliyetlerinde mobil teknolojilerin kullanımı neredeyse bir zorunluluk haline gelmiştir.

KAYNAKÇA

- Ağca, R. K., &Bağcı, H. (2013). Eğitimde mobil araçların kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 295-302.
- Al-Emran, M.,Mezhuyev, V., &Kamaludin, A. (2018). Technology Acceptance Model in M-learning context: A systematic review. *Computers&Education*.
- Al-Hunaiyyan, A.,Alhajri, R. A., & Al-Sharhan, S. (2016). Perceptions and challenges of mobile learning in Kuwait. *Journal of King Saud University-Computer and Information Sciences*.
- Altuntaş, B. (2017). Y Kuşağının Mobil Öğrenme Uygulama Tercihini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. In *Proceedings of 2 nd International Conference on Scientific Cooperation for the Future in the Economics and Administrative Sciences* (p. 275).
- Aydın,F., Kara, F.N. (2013). Öğretmen Adaylarının Teknolojiye Yönelik Tutumları: Ölçek Geliştirme Çalışması. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*.10(4), 103-118.
- Bower, G. H.,&Hilgard, E. R. (1981). Theories of learning. *Prentice-Hall*.
- Bozkurt, A. (2015). Mobil Öğrenme: Her Zaman, Her Yerde Kesintisiz Öğrenme Deneyimi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi* 1(2), 65-81.
- Coffin, T.,&Lyle, H. (2013). The use of mobile devices for academic purposes at the University of Washington: current state and future prospects. *University of Washington. Information Technology. Last accessed 03.12.2018*.
- Crompton, H. (2013). A historicaloverview of mobile learning: Toward learner-centered education. In Z. L. Berge, & L. Y. Muilenburg (Eds.). *Handbook of Mobile Learning*. Florence: KY: Routledge.
- Crompton, H.,&Burke, D. (2018). The use of mobile learning in higher education: A systematic review. *Computers&Education*, 123, 53-64.
- Çelik, A. (2013). M-öğrenme tutum ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik analizleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 172-185.
- Çelik, H. C.,& Kahyaoğlu, M. (2007). İlköğretim öğretmen adaylarının teknolojiye yönelik tutumlarının kümeleme analizi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(4), 571-586.
- Gregorc, A.F. (1979). Learning/teaching styles: Their nature and effects. *Student learning styles: Diagnosing and prescribing programs*
- Hamidi, H.,&Chavoshi, A. (2018). Analysis of the essential factors for the adoption of mobile learning in higher education: A case study of students of

- the University of Technology. *Telematics and Informatics*, 35(4), 1053-1070.
- ITU (2016). ICT facts and figures 2016. Geneva, Switzerland: International Telecommunications Union. Available at (last accessed 03.12.2018) <http://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/facts/ICTFactsFigures2016.pdf>.
- Keldal, G. (2015). Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği'nin Türkçe Formu: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *J Happiness Well-Being*, 3, 103-115.
- Kenar, İ. (2012). Teknoloji ve derslerde teknoloji kullanımına yönelik veli tutum ölçeği geliştirilmesi ve tablet PC uygulaması. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 123-139.
- Laurillard, D. (2007). Pedagogical forms for mobile learning: Framing research questions. In N. Pachler (Ed.). *Mobile learning: Towards a research agenda*(pp. 153–175). London: W1.E Centre.
- Keskin, N. Ö. (2010). Mobil öğrenme teknolojileri ve araçları. *Akademik Bilişim*, 10, 490.
- Özdamlı, F.,&Uzunboylu, H. (2008). Öğretmen adaylarının teknoloji destekli işbirlikli öğrenme ortamına yönelik tutumları. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 5, 28-36.
- Saran, M., Seferoğlu, G., & Cagiltay, K. (2009). Mobile Assisted Language Learning: English Pronunciation at Learners' Fingertips. *Eurasian Journal of Educational Research*. 34, 97-114.
- Sarı, S.T. (2014).Mobil Öğrenme: Öğretim Teknolojilerinin Etkili Kullanımı. (Erişim tarihi: 16.01.2019) <http://www.egitimdeteknoloji.com/mobil-ogrenme-ogretim-teknolojilerinin-etkili-kullanimi/>
- Statista (2016). Share of mobile device owners World wide from 2011 to 2016, by number of devices owned. Available at (last accessed 03.12.2018) <https://www.statista.com/statistics/245501/multiple-mobile-device-ownership-worldwide/>.
- Tennant, R.,Hiller, L., Fishwick, R., Platt, S., Joseph, S., Weich, S., Parkinson, J., Secker, J., &Stewart-Brown, S. (2007). The Warwick-Edinburgh mental well-being scale (WEMWBS): Development and UK validation. *Health and Quality of Life Outcomes*, 5(1), 50-63. doi:10.1186/1477-7525-5-63
- Traxler, J. (2010). Will student devices deliver innovation, inclusions, and transformation? *Journal of the Research Center for Educational Technologies*, 6(1), 3–15.

- Vinci, M. L.,Cucchi, D., & Vinci, I. L. (2007). Possibilities of application of e-tools in education: mobile learning. In *Proc. Conf. on ICT for Language Learning, Florence, Italy*.
- Zengin, M., Şengel, E., & Özdemir, M. A. (2018). Eğitimde Mobil Öğrenme Üzerine Araştırma Eğilimleri: Türkiye Örneği. *Journal of Instructional Technologies &Teacher Education Vol, 7(1), 18-35*.